

Szerzői jogi kihívások a tudomány menedzselésében

Informatio Scientifica - Informatio Medicata
2014. szeptember 26.

Dr. Grad-Gyenge Anikó
Tanszékvezető-helyettes, egyetemi docens, KRE ÁJK
Tanácsadó, ProArt Szövetség a Szerzői Jogokért

Szerzői jogi „hitvallás”

„A technikai fejlődéssel lépést tartó, korszerű szerzői jogi szabályozás meghatározó szerepet tölt be a szellemi alkotás ösztönzésében, a nemzeti és az egyetemes kultúra értékeinek megóvásában; egyensúlyt teremt és tart fenn a szerzők és más jogosultak, valamint a felhasználók és a széles közönség érdekei között, tekintettel az oktatás, a művelődés, a tudományos kutatás és a szabad információhoz jutás igényeire is; gondoskodik továbbá a szerzői jog és a kapcsolódó jogok széles körű, hatékony érvényesüléséről.”

Érdekeltek és céljaik a tudományos közlésben

- Kiadó – üzleti modellje sikeressé tétele, bevételek maximalizálása, leggyakrabban zárt kert-rendszer
- Könyvtár – közönség számára minél szélesebb körben történő hozzáférhetővé tétel
- Szerző – tudományos elismerés megszerzése, szakmai előrehaladás, (kevésbé részesedés a bevételekből, a fizető közönség elérése)
- Kutató (aki szerző is) – szabad/ingyenes hozzáférés lehetőleg mindenhez

A (magyar) szerzői jog releváns elvei I.

- A szerzői jog azé, aki a művet létrehozta.
- A vagyoni jogok egyes kivételes esetekben átruházhatók (munkaviszony, közalkalmazotti, köztisztviselői jogviszony). Egyébként ehhez hasonló szélességű felhasználási jog adható. (HU!, más országok más lehet!)
- Felhasználó (kiadó) jogszerzése szerződés szerint, vagy szűken értelmezve.
- Szjt. szabad felhasználásokat biztosít LAMS intézményeknek – ezek (egy kivételével) függetlenek a szerződéses viszonyoktól.

A (magyar) szerzői jog releváns elvei II.

- Jogátruházás tilalma
 - Felhasználáshoz szükséges jogok megszerzése (szerződés szűk értelmezése, elektronikus jogok)
 - Életműszerződés tilalma
 - Bestseller-klauzula
- + Általános szerződéskötési elvek:
- Jóerkölcsbe ütközés tilalma
 - Uzsoraszerződés (???)
 - Általános szerződési feltételek tisztességtelenségének tilalma („közérdekű kereset)

Open Access és szerzői jog

Mit is értünk Open Access alatt? (szűk ill. tág értelemben)

Korlátlan online hozzáférés minősített tudományos anyagokhoz

+ egyéb felhasználói jogosultságok (CC)

- Szerzői jog nem akadály, hanem eszköz (CC???)

Hogyan és milyen feltételekkel szabad publikálni az Open Access folyóiratokban?

- Munkavállaló / megbízott helyzete
- Kutatási intézmény saját IP policy-je kötelező/ajánlott
- Kutatói mozgástér a fentiek fényében
- Kiadói szerződési feltételek

A repozitóriumok szerepe szerzői jogi szempontból

- Alapvető: megőrzési feladat – alapesetben nem szolgáltatható
- Külön hozzájárulás
- Elvben nem fordulhat elő, hogy ütközés legyen a felhasználási szerződéssel!
- (Önarchiválás – szerzői felelősség!)

Dr. Grad-Gyenge Anikó aniko.gyenge@gmail.com

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!